

GÖTEBORGS-POSTEN Torsdagen den 26 april 1984

De arbetar i historisk havrekvarn

Lerum (G-P): Utanför brusar Sävans strida vattenflöda och innanför de 75-åriga tegelväggarna måste kvarnmäster och hans hjälpare arbeta med öronskydd. Miljön är Sveriges enda bevarade privata havregrynskvarn, Hillefors grynkvarn vid Sävån i Stenkullen, med en historia så unik, att Nääs kulturgrupp just nu har en dokumentär utställning om den i Nääs-fabriken i Tolered.

Kvarnen är alltjämt i gång och producerar varje år cirka 200 000 kilo Hillefors ångpreparerade, pressade havregryn. Det är ungefär en procent av Sveriges havregrynsproduktion, berättar ägaren i tredje generationen Bengt Hillefors, resten har storindustrin tagit över.

På torsdagskvällen skall han hålla ett föredrag om sina älskade kvarn i samband med den pågående utställningen av foto och teckningar, som sammanställts av Birgitta Waldenborg.

Hon är nu sysselsatt med att ordna Lerums lokalhistoriska arkiv. Konstnären, som tecknat och målat de olika kvarnmotiven, heter Stig Nilsson och tillhör Nääs kulturgrupp.

Levande kvarn

— Jag har en dröm, säger 42-

årige Bengt Hillefors, och det är att den här grynkvarnen inte skall gå samma öde till mötes som så många andra kvarnar i Sverige. Under min farfars, min fars och min egen aktiva tid har vi förvandlat havre till gryn och så hoppas jag det skall få fortgå.

Men problemen är stora, menar Bengt Hillefors. Vissa gjutjärnsdelar i kvarnturbinen är kvar sedan starten 1896 och tillverkades av Skövde Mekaniska Verkstad. En turbin bär årtalet 1913.

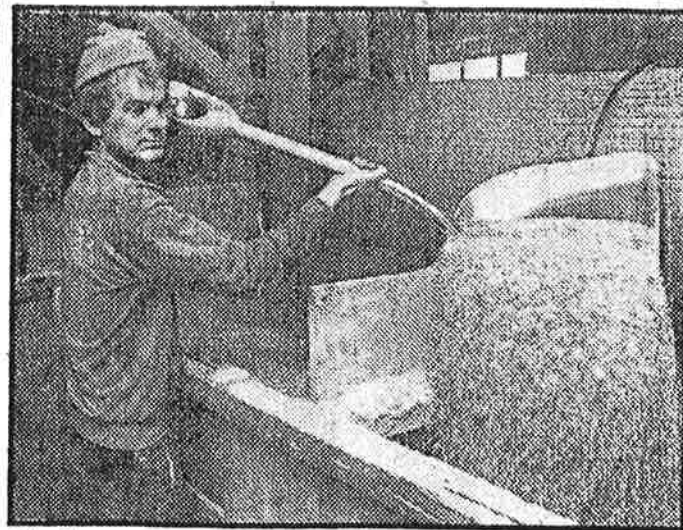
— När vi behöver reservdelar jägar vi gamla turbiner, främst i Småland. Den modell som finns här i Hillefors är en långsamgående med 60 varv/minut. Jag är i den situationen, säger Bengt Hillefors, att vara den ende i världen som kan få igång grynverket här i kvarnen och det är inte utan att jag känner mig lite ensam ibland.

Bengt måste också vara kraftverkskötare, då kvarnen har eget kraftverk tvärs över ån. Stor vaksamhet kräver därtill de ständigt ändrade vattennivåerna i Sävån som påverkar driften i stor utsträckning.

Kvarnmuseum?

Birgitta Waldenborg berättar, att man har planer att bilda en förening, för att få igång ett kvarnmuseum i Hillefors. En del av utrymmena i den fyra våningar höga tegelbyggnaden skulle lämpa sig och det är en tanke som Bengt Hillefors inte är främmande för.

— Vissa delar av kvarnlokaliteterna skulle t ex kunna lämpa

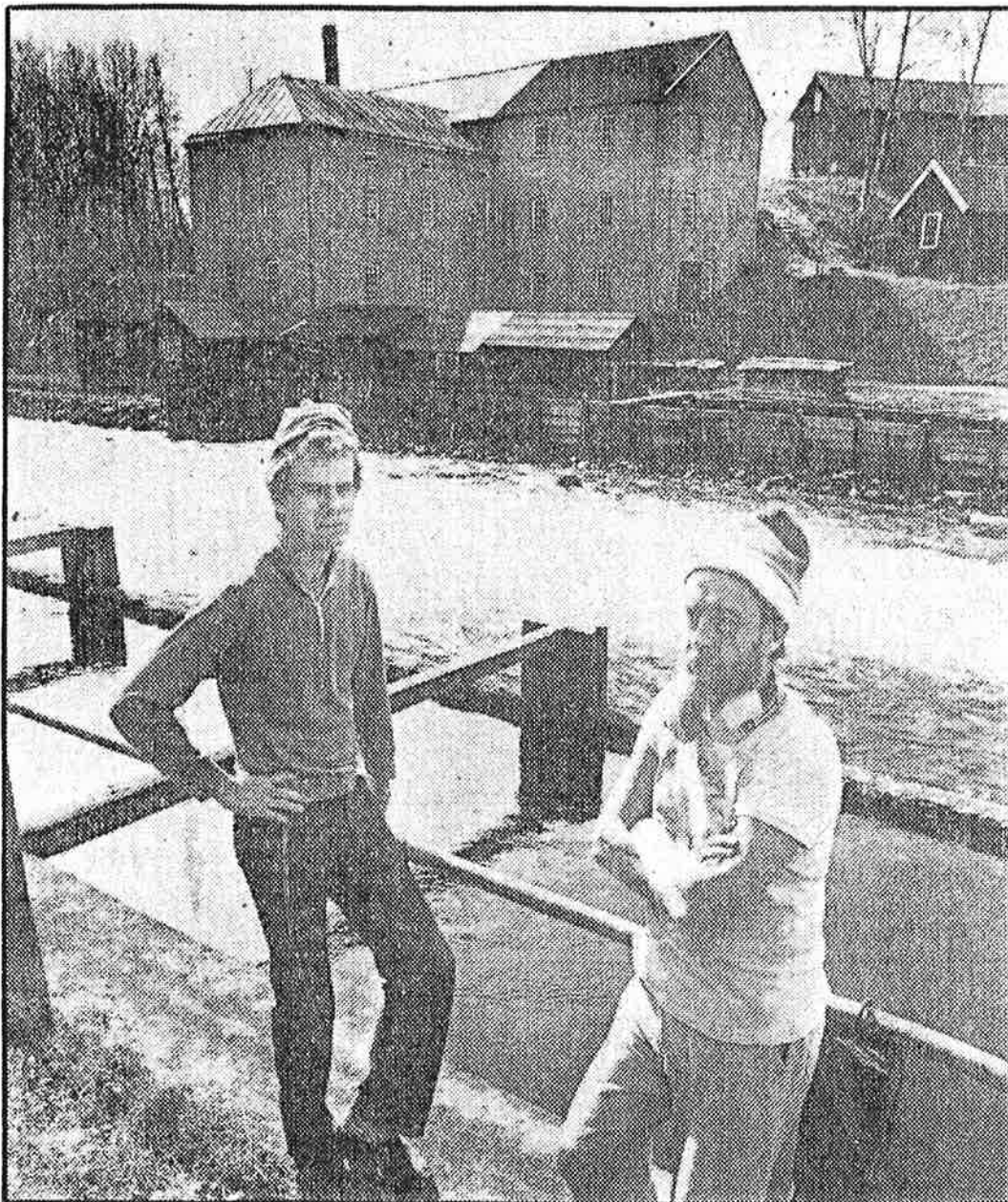

En kvarn som är mycket att leva för

— Det är inte mycket att leva av, men väl mycket att leva för. Det säger Bengt Hillefors (bilden) om sin kvarn: Hillefors havregrynskvarn vid Sävån i Stenkullen.

Nu har Nääs kulturgrupp gjort en dokumentär utställning om kvarnen. Foto: LEIF ÅKERSTRÖM.

SIDAN 21

Bo Folke Olsson (t h) och Bengt Hillefors, båda verksamma havregrynstillverkare och därtill fågelskådare vid Sävåns stränder med grynkvarnen i fonden.

Foto: LEIF ÅKERSTRÖM.

sig för småhantverkare, anser han.

Bengt Hillefors är starkt knuten till den enastående vackra natur, som inramar släktens livsverk.

— Jag brukar säga till min dotter Sara, att det är inte mycket att leva av, men mycket att leva

för. Här är rent vatten i ån med en gammal laxöringsstam, här finns en unik fauna och flora i dalgången och allt sammantaget gör att jag verkligen vill kämpa för att kunna vara kvar, säger en av de sista kvarnentusiasterna, amatörritologen och naturälskaren Bengt Hillefors.

I kväll berättar han sin kvarns historia för utställningsbesökarna i kulturgruppens ateljé i Nässfabriken. Inledare är kvarnmedhjälparen och fältbiologen Bo Folke Olsson, som orienterar om Sävåns naturreservat.

CARIN WILLIAMS